

อาเซียน กับสยามประเทศ ที่กำลังจะสิ้นลมหายใจ

๑๘๐๙๒๐

ศาสตราจารย์ระพี สาคริก

เธอที่รักของฉัน ขณะนี้ชื่ออาเซียน กำลังส่งกลิ่นหอมฟุ้ง สำหรับแมลงวันที่ชอบกลิ่นเหม็น

ฉันหวนกลับไปนึกถึงช่วงปี พ.ศ.2513 ซึ่งในปีนั้นแม่ฉันเป็นมดตัวเล็กๆ ก็ได้รับเชิญให้ไปนั่งบนเวทีของโรงแรมดุสิตธานี ซึ่งผู้ที่มาเชิญฉันไปคุยในวันนั้นก็คือ ชายคนหนึ่งซึ่งชีวิตผ่านประสบการณ์เป็นทูตอยู่ในประเทศต่างๆ ของภูมิภาคยุโรปตะวันตกมานานหลายปี เรื่องราวที่คุยกันในวันนั้นก็คือ การคิดจะจัดตั้งองค์กรที่เรียกกันว่า “อาเซียน” ฉันรับฟังแล้วภายในจิตใต้สำนึกก็หยั่งรู้ความจริงได้ว่า คงจะคิดเอาแบบของการจัดตั้ง “ยูโร” มาใช้ในประเทศเขตร้อนซึ่งมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ความจริงแล้วการคิดแบบนี้มันทำให้ประเทศเราซึ่งเป็นเมืองร้อนของโลกและมีทรัพยากรธรรมชาติอย่างหลากหลาย การเอาอย่างประเทศในเขตอบอุ่นมันก็เหมือนกันกับคนตัวเล็กๆ มีความรู้สึกอวดดีเอาไหลไปกระทบกับยักษ์ใหญ่ซึ่งไม่เคยมีความสำเร็จ คงมีแต่พังกับพังลูกเดียว

แม้แต่การคิดเอาสถาบันการศึกษากับสถานีวิจัยมาไว้ด้วยกันในกระดาษ ไม่ว่าที่บางเขนหรือที่เชียงใหม่เราก็เคยแตกแยกกันมาแล้ว

ฉันนึกถึงน้ำท่วมครั้งที่แล้ว ก่อนที่จะชนของย้ายหนีน้ำ ฉันได้ให้สัมภาษณ์สถานีโทรทัศน์ผากไว้ว่า “จะให้น้ำมันท่วมอีกสักกี่ครั้งเราถึงจะจดจำได้อย่างลึกซึ้ง”

อนึ่ง ถ้าใครได้อ่านหนังสือที่ชื่อว่า “อนิจจาการจัดการศึกษาไทย” ที่ฉันเขียนผากไว้เมื่อไม่นานมานี้กรวม 10 ปีมาได้ ถ้าใครมีหนังสือเล่มนี้เก็บไว้ขอให้เอาออกมาอ่านทบทวนดูอีกครั้ง เพราะหลักพุทธธรรมท่านได้ชี้ไว้ว่า “การปฏิบัติธรรมนั้นขอให้รู้จักทบทวนตนเองเพื่อจะได้มีสติสัมปชัญญะ แต่เรากลับให้ครูมาประเมินเด็กซึ่งมันผิดกับกฎเกณฑ์ของมนุษย์ ฉันเกิดมาจนกระทั่ง 90 กว่าปีแล้ว ฉันรู้จักคำว่าประเมินตนเองมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้”

นี่แหละวิธีการจัดการศึกษาเพื่อให้ทุกคนเรียนรู้จากใจตนเอง แต่เราซึ่งเป็นผู้ใหญ่กลับลืมหูลืมตาเพราะคิดว่าสิ่งที่อยู่ในใจเรานั้นมันอยู่ที่คนอื่นโดยเฉพาะเอาไปผากไว้กับผู้มีอำนาจ ซึ่งสมัยนี้คนมีอำนาจนั้นมีมากยิ่งขึ้นจนกระทั่งไม่รู้ “ศรัทธา” นั้นมันคืออะไรและมีรากฐานอยู่ที่ไหน จนกระทั่งเมื่อมองเด็กครั้งใดก็อดคิดไม่ได้ว่าการที่ผู้ใหญ่มุ่งพัฒนาเด็กนั้นมันถูกแล้วหรือโดยที่ไม่เปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาตนเอง

แล้วการที่ พ.ร.บ. ของสถาบันการศึกษาเขียนไว้ว่าจะพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์นั้น ในทางปฏิบัติมันจริงหรือเปล่า ขอให้หวนกลับมาดูตัวเอง อย่างที่โบราณเขาพูดไว้ว่า “ถ้ามองไม่เห็นตัวเองก็ขอให้ส่องกระจกแล้วชะโงกดูเงา”

เมื่อไม่นานมานี้มีการปรับเปลี่ยนฝ่ายบริหารประเทศใหม่ ได้มีบทความเรื่อง “ทะเลายกำแพงเสมา” เกิดขึ้นในหน้าหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ ที่แรกฉันก็รู้สึกมีความหวังเพราะเข้าใจว่าจะออกไปช่วยชาวบ้านที่กำลังตกทุกข์ได้ยากอยู่ในนาไร่ ครั้นอ่านต่อไปจึงรู้ว่า “กระโจนออกไปหาอาเซียน” “อนิจจา นำสงสารเกษตรกรชาวบ้านตาต๋า”

เมื่อไม่นานมานี้มีนักข่าวชาวต่างชาติมาขอสัมภาษณ์ฉัน เราคุยกันอยู่ประมาณร่วม 3 ชั่วโมง จนกระทั่งมีบุคคลภายนอกถามว่า “คุยอะไรกันนานขนาดนั้น”

ไม่ว่าจะนานหรือนานก็ตาม แต่มีคำถามประโยคหนึ่งซึ่งฉันถูกถามว่า “ท่านอาจารย์ต่อต้านการสั่งขั้วจากสหรัฐอเมริกาเข้าประเทศไทยใช่หรือเปล่า”

ฉันตอบไปว่า “ผมไม่ได้ต่อต้าน แต่ผมคิดว่าหลักกรรมหรือสมดุลระหว่างกันและกันจะช่วยให้เราอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข”

อีกทั้งทางเรายังไม่พร้อมเพราะยังไม่เข้มแข็งพอ แต่ก็ต้องขอบคุณที่ถามเรา เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งเราจะต้องสร้างความสมดุลให้ลึกซึ้งยิ่งกว่านี้ โดยเฉพาะความเสมอภาค ถ้าเราให้ความจริงใจมากกว่านี้เราคงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขยิ่งขึ้น แต่ถ้าเรามีรากฐานที่ยังไม่เข้มแข็งพอ เราก็จะเป็นฝ่ายสูญเสียโดยเฉพาะชาติกำเนิดของเราเอง

ดังนั้น เรื่องอาเซียนกับการนำปฏิบัติ ฉันยังมีประสบการณ์อีกอย่างหนึ่ง ในเรื่องกล้วยไม้ นั่น หลังจากประเทศสยามได้พัฒนาเรื่องนี้ขึ้นมาจนกระทั่งมีความโดดเด่นจึงเป็นที่พิศวงของหลายประเทศ แม้แต่มาเลเซียก็มาขอให้เราเป็นเจ้าภาพจัดประชุมสัมมนาเรื่องกล้วยไม้ บังเอิญฉันถูกขอร้องให้เป็นประธานจัดงานในเรื่องนี้จึงรู้ความจริงว่า การประชุมอาเซียนนั้นเขาไม่ให้ประชาชนซึ่งใช้ชีวิตเกี่ยวข้องกับโดยตรงเข้าไปนั่งอยู่ในนั้น คงมีแต่ข้าราชการฝ่ายเดียว

นี่แหละที่เราเริ่มคิดเรื่องการจัดประชุมเอเชียแปซิฟิกขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1984 เพราะเราไหวตัวทันจึงรีบแก้ไขโดยเร็ว มิฉะนั้นแล้วเราจะเสียหายมากไปกว่านี้

สิ่งดังกล่าวมีปรากฏอยู่ในหลักฐานราชพฤกษ์ 2011 ที่จังหวัดเชียงใหม่ สิ่งที่ฉันเขียนมาแล้วทั้งหมด หากผู้ที่สนใจเอาข้อความแต่ละประโยค มาคิดล่วนเป็นเรื่องหลักกรรมทั้งสิ้น

เพราะฉะนั้นฉันขอกราบเท้าเธอทุกคนที่เข้าไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์เพราะไม่อยากจะกล่าวหาว่าเธอมีเจตนาจะทำลายบ้านเมืองในขณะที่มีความอ่อนแอ จนกระทั่งไม่สามารถต้านทานกระแสซึ่งคนไทยทำเอาไว้อเองเพราะความไม่รู้

เมื่อพูดถึงการจัดการศึกษา ฉันได้ยินคนแทบจะทุกยุคทุกสมัยกล่าวฝากไว้ว่า ผู้บริหารประเทศมักมีแนวโน้มกระทำไปเพราะไม่สนใจจะศึกษาหาความรู้ เรื่องการจัดการศึกษาของชาติ คงปล่อยให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนแล้วก็ลุกขึ้นมาทำกันเองเช่นนั้นใช่หรือเปล่า

แม้แต่การนำกระแสไฟฟ้าที่มากับการค้าขายเครื่องมือเทคโนโลยีขั้นสูง มาให้เด็กที่อายุยังน้อยใช้โดยไม่รู้ว่ากระแสไฟฟ้างดกล่าวมันทำลายสมองเด็ก ซึ่งพฤติกรรมแบบนี้ก็คือการทำลายเด็กของประเทศในระยะยาว

ถ้าใครพิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องนี้เป็นประโยชน์กรุณาอย่านิ่งดูตายที่จะถ่ายทอดข้อมูลความรู้ต่อไป

25 มีนาคม 2555

